UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

16 päivänä syyskuuta 2013 *

Välityslauseke — Viidennen ja kuudennen yhteisön tutkimus- ja teknologian kehitystoimien puiteohjelman ja eTen-ohjelman puitteissa tehdyt rahoitustukisopimukset — Highway, J WeB, Care Paths, Cocoon, Secure-Justice, Qualeg, Lensis, E-Pharm Up, Liric, Grace, Clinic ja E2SP -hankkeet — Sopimusten purkaminen — Maksettujen summien palauttaminen — Veloitusilmoitukset — Vastakanne — Kantajan edustaminen

Asiassa T-435/09,

GL2006 Europe Ltd, kotipaikka Birmingham (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan asianajajat M. Gardenal ja E. Bélinguier-Raiz,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi S. Delaude ja N. Bambara, sittemmin Delaude, avustajanaan asianajaja R Van der Hout,

vastaajana,

jossa on kyse yhtäältä GL2006 Europe -nimisen yhtiön EY 238 artiklan nojalla välityslausekkeiden perusteella nostamasta kanteesta, jolla kantaja riitauttaa OLAF:n joulukuussa 2008 kantajan tiloissa tekemät tarkastukset, 10.7.2009 päivättyyn kirjeeseen sisältyvän päätöksen, jolla komissio lopetti kantajan osallistumisen kahteen tutkimus- ja teknologian kehityshankkeeseen, ja komission 7.8.2009 lähettämät kaksitoista veloitusilmoitusta, jotka koskevat sellaisten summien palauttamista, jotka komissio maksoi kantajalle osallistuessaan kahteentoista tutkimus- ja kehityshankkeeseen, sekä toisaalta vastakanteesta, jossa vaaditaan kyseisten summien palauttamista,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Truchot (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. E. Martins Ribeiro ja A. Popescu,

kirjaaja: hallintovirkamies S. Spyropoulos,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.12.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion [1]

Asian tausta

– –

2 Euroopan yhteisö, jota edusti Euroopan yhteisöjen komission, teki vuosina 2000–2006 kantajan kanssa kaksitoista sopimusta, jotka koskivat tämän osallistumista tutkimus- ja kehityshankkeisiin sellaista rahoitusosuutta vastaan, josta komission oli tarkoitus vastata kyseisten sopimusten täytäntöönpanon yhteydessä aiheutuneiden tiettyjen kustannusten perusteella.

– –

7 Marraskuussa 2007 Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) pyysi, että komission tietoyhteiskunnan ja viestinten pääosaston kanssa pidettäisiin kokous kyseisten sopimusten täytäntöönpanon aikana kantajaan kohdistuneiden petosepäilyjen vuoksi. OLAF:n 3.12.2007 päivätyn, kyseiseen kokoukseen liittyvän muistion perusteella komissio päätti lykätä tilintarkastuskertomuksen luonnoksen arviointia suorittaakseen lisätarkastuksia.

– –

16 Komissio osoitti 10.7.2009 kantajan asianajajille kirjeen, jossa se ilmoitti yhtäältä, että se päättää lopullisesti kantajan osallistumisen edelleen keskeneräisiin Qualeg ja Cocoon -hankkeisiin, ja toisaalta, että se perii takaisin kantajalle kyseisten hankkeiden toteuttamiseen osallistumisen perusteella maksetut summat. Kantaja riitautti päätöksen 14.7.2009 päivätyllä kirjeellä.

17 Komissio lähetti kantajalle 7.8.2009 kaksitoista veloitusilmoitusta, joissa se peri takaisin summia, jotka se oli maksanut kantajalle tämän kanssa tehtyjen kahdentoista sopimuksen puitteissa, yhteismäärältään 2 258 456,31 euroa.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

18 Kantaja nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 22.10.2009 toimittamallaan kannekirjelmällä.

19 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 3.11.2009 toimittamallaan erillisellä asiakirjalla kantaja vaati komission 10.7.2009 päivättyyn kirjeeseen sisältyvän päätöksen ja 7.8.2009 lähetettyjen kahdentoista veloitusilmoituksen täytäntöönpanon lykkäämistä. Koska kiireellisyysedellytys ei täyttynyt, vaatimus hylättiin unionin yleisen tuomioistuimen presidentin 15.3.2010 antamalla määräyksellä, jonka mukaan oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

20 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 26.1.2010 toimittamallaan vastineella komissio nosti vastakanteen, jossa se vaati, että kantaja velvoitetaan maksamaan sille veloitusilmoituksissa mainitut summat.

21 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— ottaa kanteen tutkittavaksi

1 — Tästä tuomiosta on otettu tähän vain kohdat, joiden julkaisemista unionin yleinen tuomioistuin pitää aiheellisena.

— toteaa, että OLAF:n paikan päällä 8.–12.12.2008 suorittama tarkastus, myöhempi tilintarkastuskertomuksen luonnos ja myöhempi lopullinen tilintarkastuskertomus, 10.7.2009 päivättyyn kirjeeseen sisältyvä päätös, jolla purettiin sopimukset, joiden nojalla kantaja osallistui Qualeg ja Cocoon -hankkeisiin, sekä 7.8.2009 päivätyt veloitusilmoitukset ovat sääntöjenvastaisia, ja näin ollen toteaa ne lainvastaisiksi ja pätemättömiksi

— toteaa, että sopimukset, jotka kantaja on tehnyt komission kanssa, ovat päteviä

— lisäksi toteaa, etteivät komission väitteet ole perusteltuja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

22 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta

— toteaa, että 10.7.2009 päivättyyn kirjeeseen sisältyvä päätös, jolla purettiin sopimukset, joiden nojalla kantaja osallistui Qualeg ja Cocoon -hankkeisiin, sekä 7.8.2009 päivätyt veloitusilmoitukset ovat kyseessä olevien sopimusten mukaisia

— määrää vastakanteen perusteella kantajan palauttamaan komissiolle 2 258 456,31 euron suuruisen summan, joka vastaa veloitusilmoitusten mukaista määrää, veloitusilmoituksissa asetetuista eräpäivistä lähtien kertyneine korkoineen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

23 Vastauskirjelmässä kantaja lähinnä uudistaa kannekirjelmässä esitetyt vaatimukset ja vaatii lisäksi, että unionin yleinen tuomioistuin hylkää komission vaatimukset.

Oikeudellinen arviointi

I – *Kanne*

24 Unionin yleinen tuomioistuin voi työjärjestyksensä 113 artiklan mukaan milloin tahansa omasta aloitteestaan, asianosaisia kuultuaan ratkaista, onko asia jätettävä tutkimatta ehdottoman prosessinedellytyksen puuttumisen vuoksi, tai todeta, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa.

25 Unionin tuomioistuimen perussäännön 19 artiklassa, jota sovelletaan perussäännön 53 artiklan mukaan asian käsittelyyn unionin yleisessä tuomioistuimessa, määrätään, että muiden asianosaisten kuin jäsenvaltioiden, Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden, EFTAn valvontaviranomaisen ja Euroopan unionin toimielinten edustajan on oltava asianajaja, jolla on oikeus esiintyä jonkin jäsenvaltion tai jonkin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolena olevan valtion tuomioistuimessa.

26 Asianajajat, joilla oli oikeus edustaa kantajaa, ilmoittivat unionin yleiselle tuomioistuimelle 6.3.2012 päivätyllä kirjeellä, etteivät he enää halunneet edustaa kantajaa, koska he eivät enää saaneet yhteyttä tähän, kantaja ei enää ollut merkittynä kaupparekisteriin eikä se ollut täyttänyt asianajajiin kohdistuvia maksuvelvollisuuksiaan.

27 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamo ilmoitti asianajajille 26.3.2012 päivätyllä kirjeellä, että kaikki nyt käsiteltävään asiaan liittyvä kirjeenvaihto osoitetaan heille, kunnes kantaja nimeää uudet edustajat.

28 Unionin yleinen tuomioistuin pyysi 13.6.2012 prosessinjohtotoimena, että asianajajat

— esittävät näyttöä siitä, että he olivat ilmoittaneet kantajalle päätöksestään lopettaa tämän edustaminen nyt kyseessä olevassa asiassa

— kirjattuna kirjeenä saantitodistuksin

— pyytävät kantajaa nimeämään uudet edustajat viimeistään 2.7.2012

— ilmoittavat kantajalle, että ellei tämä nimeä uusia edustajia asetetussa määräajassa, unionin yleinen tuomioistuin toteaa omasta aloitteestaan, että kanteesta on tullut perusteeton

— esittävät näyttöä edellä mainitun kirjeen lähettämisestä.

29 Asianajajat noudattivat unionin yleisen tuomioistuimen pyyntöä 20.6.2012 päivätyllä kirjeellä.

30 Kantajalle asetettu määräaika uusien edustajien nimeämiseen päättyi 2.7.2012 keskiyöllä, eikä kantaja ilmoittanut unionin yleiselle tuomioistuimelle, että se olisi nimennyt uudet edustajat.

31 Unionin yleinen tuomioistuin kehotti 10.7.2012 prosessinjohtotoimena asianosaisia esittämään huomautuksensa mahdollisuudesta todeta omasta aloitteesta, että kanteesta oli tullut perusteeton ja että lausunnon antaminen kanteesta raukeaa, sillä kantajalla ei enää ollut asianajajaa edustajanaan, koska se ei ollut nimennyt uutta edustajaa unionin yleisen tuomioistuimen sille asettamassa määräajassa.

32 Komissio esitti huomautuksensa 25.7.2012 päivätyllä kirjeellä. Kantaja ei esittänyt huomautuksia.

33 Kun otetaan huomioon kantajan vaikeneminen edellä 28 kohdassa tarkoitetun 13.6.2012 toteutetun prosessinjohtotoimen jälkeen, on todettava työjärjestyksen 113 artiklan mukaisesti omasta aloitteesta, että kanteesta on tullut perusteeton ja että lausunnon antaminen asiassa raukeaa (ks. vastaavasti asia T-299/06, Leclercq v. komissio, määräys 20.6.2008, 15 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; asia T-123/08, Spitzer v. SMHV – Homeland Housewares (Magic Butler), tuomio 2.9.2010, 8 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja asia T-444/09, La City v. SMHV – Bücheler ja Ewert (citydogs), tuomio 16.5.2012, 12 kohta).

34 Tämän seurauksena komission vaatimusta, jonka mukaan unionin yleisen tuomioistuimen on jätettävä kanne tutkimatta, ei ole enää tarpeen käsitellä.

II – *Komission vastakanne*

35 Komissio vaati 2. ja 25.7.2012 päivätyillä kirjeillä unionin yleistä tuomioistuinta ratkaisemaan vastakanteen, vaikka tämä toteaisi, että lausunnon antaminen kantajan nostamasta kanteesta raukeaa. Komissio vaatii vastakanteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin velvoittaa kantajan palauttamaan sille 2 258 456, 31 euroa, mikä vastaa kantajalle tämän kanssa tehtyjen kahdentoista sopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä maksettua yhteissummaa, 7.8.2009 lähetetyissä veloitusilmoituksissa asetetuista eräpäivistä lähtien kertyneine korkoineen.

A – *Alustavat huomautukset*

36 Ennen kuin tutkitaan, onko nyt kyseessä oleva päätös, jonka mukaan lausunnon antaminen kantajan nostamasta kanteesta raukeaa, esteenä sille, että unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee komission vastakanteen, on määritettävä, onko unionin yleinen tuomioistuin toimivaltainen käsittelemään nyt esillä olevan riita-asian.

37 EY 238 artiklan mukaan unionin tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista asia unionin tekemässä tai sen puolesta tehdyssä julkis- tai yksityisoikeudellisessa sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla.

38 Unionin yleisen tuomioistuimen toimivaltaa käsitellä välityslausekkeen nojalla sopimusta koskevaa riita-asiaa arvioidaan oikeuskäytännön mukaan kyseisen artiklan ja itse välityslausekkeen määräysten nojalla (asia C-209/90, komissio v. Feilhauer, tuomio 8.4.1992, Kok., s. I-2613, 13 kohta ja asia T-340/07, Evropaïki Dynamiki v. komissio, tuomio 9.2.2010, 76 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Koska tämä toimivalta on poikkeus yleisesti sovellettavasta oikeudesta, sitä on tulkittava suppeasti (asia 426/85, komissio v. Zoubek, tuomio 18.12.1986, Kok., s. 4057, 11 kohta ja asia T-259/09, komissio v. Arci Nuova associazione comitato di Cagliari ja Gessa, tuomio 16.12.2010, 39 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin voi yhtäältä ratkaista sopimusriidan ainoastaan, jos asianosaiset ovat ilmaisseet tahtonsa antaa sille tämä toimivalta (edellä mainittu asia komissio v. Arci Nuova associazione comitato di Cagliari ja Gessa, tuomion 39 kohta), ja toisaalta se on toimivaltainen käsittelemään vain sellaiset vaatimukset, jotka johtuvat välityslausekkeen sisältävästä sopimuksesta tai ovat suoraan yhteydessä siitä johtuviin velvoitteisiin (em. asia komissio v. Zoubek, tuomion 11 kohta).

39 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että jokainen kantajan ja komission välillä tehdyistä kahdestatoista sopimuksesta sisältää välityslausekkeen, jolla unionin yleiselle tuomioistuimelle annetaan toimivalta käsitellä mainittujen sopimusten pätevyyttä, soveltamista ja tulkintaa koskevat riidat. Tällainen välityslauseke sisältyy kuudennen puiteohjelman puitteissa tehtyjen sopimusten 13 artiklaan sekä viidennen puiteohjelman ja eTEN-ohjelman puitteissa tehtyjen sopimusten 5 artiklaan.

40 Lisäksi on todettava, että komissio mainitsi vastineessaan ne sopimusmääräykset, joihin se perustaa vastakanteensa, eli viidennen puiteohjelman puitteissa tehtyihin sopimuksiin sovellettavien yleisten ehtojen 26 artiklan 3 kohdan, kuudennen puiteohjelman puitteissa tehtyihin sopimuksiin sovellettavien yleisten ehtojen II.29 kohdan 1 alakohdan ja II.31 kohdan 1 alakohdan sekä eTEN-ohjelman puitteissa tehtyihin sopimuksiin sovellettavien yleisten ehtojen 17 artiklan 4 kohdan. Nämä määräykset oikeuttavat komission vaatimaan saajia palauttamaan perusteettomasti saadut summat.

41 Vastakanne perustuu näin ollen kyseessä oleviin sopimuksiin ja niistä johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin edellä 38 kohdassa esitetyssä oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

42 Lisäksi oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeussuojakeinoja koskevassa järjestelmässä toimivalta ratkaista kanne pääasiassa merkitsee toimivaltaa ratkaista kaikki vastakanteet, jotka on nostettu menettelyn aikana ja jotka johtuvat samasta kannekirjelmän kohteena olevasta toimesta tai tosiseikasta. Tämä toimivalta perustuu prosessiekonomiaan liittyviin syihin ja sen tuomioistuimen ensisijaisuuteen, jossa kanne on ensin nostettu, eli seikkoihin, jotka on yleisesti tunnustettu myös jäsenvaltioiden oikeudenkäyntijärjestelmissä (ks. asia C-517/03, komissio v. IAMA Consulting, määräys 27.5.2004, 17 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

43 Tästä seuraa, että unionin yleisellä tuomioistuimella on lähtökohtaisesti toimivalta ratkaista komission vastakanne.

44 Lisäksi on todettava, että siltä osin kuin komission vastakanteessa vaaditaan, että kantaja velvoitetaan maksamaan 7.8.2009 päivätyissä veloitusilmoituksissa mainitut summat, vastakanteella on eri kohde kuin pelkästään kantajan sellaisten vaatimusten hylkääminen, joilla pyritään muun muassa kumoamaan veloitusilmoitukset.

45 Se, että lausunnon antaminen kantajan nostamasta kanteesta raukeaa, ei tyydytä komissiota, koska tällöin kantajaa ei velvoiteta maksamaan veloitusilmoituksissa mainittuja summia.

46 Tästä seuraa yhtäältä, että komission vastakanne säilyttää kohteensa, vaikka kantajan kanne on perusteeton, ja toisaalta, että komissiolla on edelleen intressi siihen, että sen vastakanne hyväksytään.

47 On todettava myös, että komission vastakanteen ratkaiseminen vapauttaa komission uuden kanteen nostamisvelvollisuudesta, koska kuten komissio toteaa 25.7.2012 päivätyssä kirjeessään, asianosaiset ovat jo voineet esittää kaikki väitteet, joihin ne aikoivat vedota nyt käsiteltävässä asiassa. Tällainen ratkaisu on siis perusteltu prosessiekonomiaan liittyvistä syistä.

48 Kuten komissio lisäksi perustellusti totesi edellä mainitussa kirjeessä, komission vastakanteen ratkaisemisella ei loukata kantajan puolustautumisoikeuksia. Kirjallinen käsittely oli nimittäin jo päättynyt, kun syy sille, että lausunnon antaminen kanteesta raukeaa, eli uusien edustajien nimeämättä jättäminen asetetussa määräajassa, ilmeni. Kantaja oli siis voinut esittää vastauskirjelmässään argumentteja vastauksena komission vastakanteeseen, ja näin se oli tehnytkin. Lisäksi kantajalle oli ilmoitettu tämän edustajien välityksellä suullisen käsittelyn aloittamisesta ja istunnon pitämisestä 13.12.2012.

49 Edellä esitetystä seuraa, että komission nostama vastakanne on ratkaistava.

B – *Vastakanteen perusteltavuus*

50 Komission vastakanteessa vaaditaan, että kantaja velvoitetaan yhtäältä palauttamaan komissiolle kokonaisuudessaan summat, jotka kantaja on saanut perusteettomasti tämän kanssa tehtyjen kahdentoista sopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä, ja toisaalta maksamaan komissiolle viivästyskorko, joka kyseisistä summista on kertynyt 7.8.2009 päivätyissä veloitusilmoituksissa asetetusta eräpäivästä lähtien.

51 Jokaista nyt kyseessä olevaa hanketta koskevissa veloitusilmoituksissa mainitut summat on eritelty alla:

— Lensis: 257 598,49 euroa

— E-Pharm Up: 153 227,00 euroa

— Liric: 36 694,12 euroa

— Grace: 493 735,91 euroa

— Cocoon: 201 387,39 euroa

— Secure-Justice: 217 564,26 euroa

— Qualeg: 291 371,53 euroa

— Care Paths: 144 352,41 euroa

— Highway: 76 000,00 euroa

— J WeB: 70 807,45 euroa

— E2SP: 120 717,75 euroa

— Clinic: 195 000,00 euroa

1. Perusteettoman edun palautus

– –

148 Näin ollen on katsottava, että komissio vaati kantajan kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti kantajalle 7.8.2009 lähetetyillä kahdellatoista veloitusilmoituksella 2 258 456,31 euron suuruisen summan palautusta, mikä vastaa kaikkia kantajalle kyseisten sopimusten nojalla maksettuja summia.

149 Koska kantaja ei myöskään kiistä veloitusilmoituksissa mainittuja summia, on hyväksyttävä komission vaatimus siitä, että kantaja velvoitetaan palauttamaan komissiolle perusteettomasti saadut 2 258 456,31 euroa.

2. Viivästyskorot

150 Komissio vaatii, että kantaja velvoitetaan maksamaan sille viivästyskorot, joita 7.8.2009 päivätyissä veloitusilmoituksissa mainituista summista on kertynyt veloitusilmoituksissa asetetusta eräpäivästä lähtien.

– –

155 Näin ollen kantaja on velvoitettava maksamaan kyseessä olevien sopimusten mukaisesti edellä 152, 153 ja 154 kohdassa mainituissa määräyksissä tarkoitetut korot vastaavien veloitusilmoitusten eräpäivistä lähtien.

– –

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Lausunnon antaminen GL2006 Europe Ltd:n nostamasta kanteesta raukeaa.

2) GL2006 Europe velvoitetaan maksamaan Euroopan komissiolle 2 258 456,31 euroa lisättynä 7.8.2009 päivättyjen veloitusilmoitusten eräpäivistä lähtien kertyneillä koroilla.

3) GL2006 Europe velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Truchot Martins Ribeiro Popescu

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä syyskuuta 2013.

Allekirjoitukset